

CALEA MĂNTUIIRII

Săptămânal editat de Centrul de Studii Teologice-Istorice și de Prognoză Pastoral-Misionară al Facultății de Teologie Ortodoxă Arad.
Redactor fondator (1935): Preot Ilarion V. Felea. Apare cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Timotei, Arhiepiscopul Aradului

EDITORIAL

Trăsături esențiale ale satului românesc de odinioară (II)

Anul acesta – 2019 – dedicat satului românesc este un bun prilej pentru a reactualiza pentru cei de astăzi o lume, ce nu mai există în felul în care aceasta s-a manifestat în secolele și deceniile trecute. În același timp, această lume ne aparține într-un fel, ne este interioară, și ne simțim oarecum strâns legați de ea. Aceasta, pentru că acea lume ne-a definit ca popor, ca etos și ca mod de a ne manifesta în lume. Reflectarea asupra satului românesc de odinioară, ne ajută să-l înțelegem mai bine, dar, totodată, să putem, eventual, extrage din el, ceea ce ne-ar ajuta și astăzi, de a fi un popor cu o identitate și cu un profil propriu. Procedând așa, nu am dori să realizăm o idealizare absolută a satului românesc, pentru că el a avut, pe lângă valențele la care ne vom referi în cele ce urmează, și unele deficiențe de civilizație, de progres de ordin material, putându-se consemna, desigur, și unele abateri de la valorile pe care le voi menționa în continuare. Cu toate acestea, viața satului românesc a însemnat și o bogăție de gândire și de simțire, strâns legate de identitatea creștină ortodoxă a acestuia.

În cele ce urmează aș dori să evidențiez alte câteva dintre trăsăturile mai importante ale satului românesc, așa cum au fost acestea percepute de către cei care le-au trăit în mod concret:

1. *Dimensiunea cosmică a satului românesc.* Locuitorii satelor de odinioară se simțeau strâns legați nu numai de satul lor, unii de alții, ci și de întreaga creație. Ei erau profund legați de pământul pe care locuiau și îl lucrau, de animalele din gospodărie, care făceau, într-un anumit fel, parte din familia lor, grija afectuoasă față de toți le umplea sufletul de o tonică bucurie. Fără să poată argumenta teologic această simțire a lor, în termeni elevați, țărănul român privea lumea în ansamblul ei și fiecare creatură în parte, ca fiind în strânsă legătură cu Dumnezeu, de la Care știa că vine tot binele, și, pe Care Îl simțeau prezent în cele mai mici detalii ale vieții lor. De aceea, în general, țărănul român avea o

robustețe sufletească, la care omul contemporan cu greu poate ajunge. Această robustețe îi venea de la faptul, că Îl vedea pe Dumnezeu prezent în toți și în toate. El știa, că se măntuiește nu doar el, ci tot neamul lui și lumea în care el se mișcă. Nu întâmplător, a apărut expresia: „Codrul, frate cu românul”.

2. *Demnitatea și noblețea țărănului român.* Având conștiința vie a legăturii lui cu Dumnezeu, țărănul român se caracteriza printr-o anumită maturitate spirituală, printr-o conștiință de sine, o demnitate și o noblețe, cu un pronunțat caracter personal și interpersonal. El avea un fel de sfială și pudoare față de propria persoană, dar, totodată, și față de persoana semenului său. Nu întâmplător, în multe sate românești de odinioară, nu se încuia ușa de la intrarea în curte, nici noaptea. Aceasta, pentru că nimeni nu îndrăzne să încalce perimetrul vieții personale și familiale al vecinului sau, pur și simplu, al consăteanului lui. Dacă intra cineva în curtea cuiva, și nu se anunța nimeni a fi acasă sau prin preajmă, acesta se retrăgea sfios, mergând într-ale sale. Simțirea duhului frățietății creștine, îl îndemna pe omul de la țară să o exprime pe aceasta în cele mai mici detalii ale vieții cotidiene. Mărturii despre această demnitate și noblețe a țărănului român sunt foarte multe și exprimă frumusețea spirituală a acestuia.

3. *Solidaritatea între oameni trăită în satul românesc.* Solidaritatea este o altă trăsătură importantă a satului românesc de odinioară, manifestată în diferite împrejurări ale vieții țărănului român. Câteva exemple sunt elocvente și din acest punct de vedere. S-a putut observa în viața țărănului român cum se exprima solidaritatea între locuitorii satelor, prin faptul, că unele lucrări din gospodărie sau de la câmp, aceștia le efectuau împreună, ca de pildă: culesul porumbului, construirea unei case sau acoperirea ei, marile evenimente

Continuare în pagina 2

Pr. Ioan TULCAN

PREDICA

Mintea lui Hristos

Duminica a VIII-a după Rusalii (Înmulțirea pâinilor și a peștilor)

„În vremea aceea, ieșind Iisus, a văzut mulțime mare și I S-a făcut milă de ei și a vindecat pe bolnavii lor. Iar când s-a făcut seară, ucenicii au venit la El și I-au zis: locul este pustiu și vremea iată a trecut; deci, dă drumul mulțimilor ca să se ducă în sate, să-și cumpere mâncare. Iisus însă le-a răspuns: N-au trebuință să se ducă; dați-le voi să mănânce. Iar ei I-au zis: Nu avem aici decât cinci pâini și doi pești. Și El a zis: Aduceți-Mi-le aici. Și poruncind să se așeze mulțimile pe iarbă și luând cele cinci pâini și cei doi pești și privind la cer, a binecuvântat și, frângând, a dat ucenicilor pâinile, iar ucenicii mulțimilor. Și au mâncat toți și s-au săturat și au strâns rămășițele de fărâmituri, douăsprezece coșuri pline. Iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbați, afară de femei și de copii. Și îndată Iisus a silit pe ucenici să intre în corabie și să treacă înaintea Lui, pe țărâmul celălalt, până ce El va da drumul mulțimilor.” (Matei 14, 14-22)

Duminica a VIII-a după Rusalii ne înfățișează nesfârșita iubire de oameni a lui Dumnezeu în minunea înmulțirii pâinilor, relatată de Sfântul Evanghelist Matei în capitolul 14. Mântuitorul se retrage în pustiu la aflarea veștii că Ioan Botezătorul a fost omorât din porunca regelui Irod. Mulțimile află unde este Hristos și Îl urmează pe jos, de prin cetăți. Îi întâmpină, le rostește cuvânt de dumnezeiască învățătură și le vindecă bolnavii pe care i-au purtat cu ei până în acea pustietate, cum nimeni nu a mai făcut până la El. Mulțimile sunt în stare de uimire și uită de foame și de oboseală, uită de faptul că au multă cale de străbătut până la casele lor. Cel care le-a vorbit și le-a vindecat bolnavii i-a făcut să uite pentru o vreme de cele ale firii și au simțit că sunt lângă Acela căruia toate I Se supun ca Cel ce este Stăpân și Făcător a toate; au văzut cu ochii lor cum firea omenească se reface prin puterea cuvântului Său și nu și-au pus problema să plece să se îngrijească de cele ale firii, fiind încredințați launtric că se află în bucuria pregustării Împărăției lui Dumnezeu, în mijlocul lor fiind Împăratul, iar „toate celelalte se vor adăuga lor”, pentru că știe Tatăl Cel Ceresc cele de care au trebuință. În această atmosferă de sărbătoare, prilejuită de întâlnirea firii omenești aflate în stare de boală cu Făcătorul ei, Care se apleacă cu iubire milostivă și tămăduitoare înspre neputința ei, intervin Apostolii, care, deși ascultă și văd cum firea se supune Făcătorului ei, vin la Hristos cu o atenționare foarte „firească”: „Locul este pustiu și vremea,

iată, a trecut; deci, dă drumul mulțimilor ca să se ducă în sate să-și cumpere mâncare” (Matei 14, 15). Atenționarea Apostolilor lasă să se înțeleagă faptul că ei încă nu credeau deplin lui Hristos, Învățătorul lor. Deși au fost martori oculari la multe situații de impas cauzate de limitele firii umane căzute, mintea lor încă nu putea concepe că El este Ziditorul firii, nu al firii căzute, și că Lui toate îi sunt cu puțință. Mintea lor era ținută ca să nu-L cunoască, așa cum ochii ucenicilor Luca și Cleopa erau ținuti ca să nu-L cunoască în drumul spre Emaus. În Emaus ucenicii au cunoscut pe Hristos atunci când Hristos S-a sălășluit în ei euharistic, oferindu-le pâinea în care El s-a sălășluit. Au cunoscut pe Hristos doar atunci când prin împărțire mintea lor a devenit „mintea lui Hristos” (I Corinteni 2, 16); înainte, era un „Străin” care El singur nu cunoștea cele întâmplate în Ierusalim în acele zile, cu toate că pe drum le-a tâlcuit din Scriptură locurile care vorbeau despre El.

Mintea ucenicilor era ținută ca să nu cunoască dumnezeirea lui Hristos pentru că încă nu se pogorâse Duhul Sfânt, Care a dezlegat mintea lor din legătura necunoașterii de Dumnezeu, cu care firea omenească s-a înconjurat prin căderea în păcat. Având o minte firească, ucenicii au reacționat firesc. Vin la Hristos și Îl atenționează cu firea: sunt flămânzi, dă-le drumul. Ai învățat și ai vindecat destul, acum trebuie să revenim la ale noastre.

Continuare în pagina 2

Pr. Ionel SCÂNTEIE

Din sumar

► Crucea, simbol divin
pagina 2, Prof. Amalia Stana

► Schimbarea la față a Domnului lumină a Patimilor și a Învierii
pagina 3

► Știri
pagina 4

Trăsături esențiale ale satului românesc de odinioară (II)

Urmare din pagina 1

din viața familiilor: nașterea copiilor, botezul, nunta, înmormântarea toate acestea erau evenimente comunionale și generatoare de solidaritate. De asemenea, tot solidaritatea intercreștină era aceea, care se manifesta în momentele triste din viața vreunui dintre ei, ca de pildă, incendiul la locuință sau distrugerea caselor din diferite motive etc., care antrenau energiile mai multor persoane, care se solidarizau cu aceia, care se aflau în dificultăți de tot felul în acele triste evenimente. Țăranul român acționa în mod concret, pentru a-l ajuta pe cel năpăstuit, pentru a-și recăpăta, măcar în parte, bunurile pierdute.

4. *Transparența satului românesc.* Această trăsătură era și ea prezentă în viața satului românesc, care decurgea și ea, din unele trăsături menționate deja. Transparența aceasta era o mărturie vie a faptului, că țăranul român era deschis la suflet, că nu avea prea multe ascunzișuri sufletești. În satul românesc toți se cunoșteau unii pe alții, își știau problemele mai ușoare sau mai grele, unii altora, eventualele neînțelegeri în familii, relațiile cu copiii etc. Această cunoaștere reciprocă a tuturor aspectelor vieții locuitorilor satului românesc nu era o cunoaștere sau o transparență a acestuia în sine, pentru un scop pur personal sau din curiozitate, ci această transparență îi ajuta pe țăranul român să vină în întâmpinarea nevoilor semenului său, să contribuie la soluționarea unor probleme existente în viața lor personală, familială și socială.

5. *Coeziunea satului românesc - realizată prin misiunea preotului și învățătorului.* Istoria românilor consemnează, fără drept de tăgadă, faptul, că satul românesc avea două puncte solide de sprijin și de afirmare: preotul și învățătorul. Amândoi erau mesagerii fideli ai Bisericii. Învățătorul nu era doar cel care învăța la școală pe copiii din sat, ci, pe lângă această nobilă misiune, el era și dascălul bisericii din sat sau cântărețul parohiei și colaboratorul, prin excelență, al preotului. Amândoi s-au aflat în slujba comunității satului sau ai parohiei. Ei îi luminau pe țăranii români prin misiunea lor. Preotul îi slujea pe oameni în numele lui Iisus Hristos și le aducea la toți lumina Evangheliei mântuirii, iar învățătorul le dăruia copiilor, și, prin ei și părinților lor, lumina cunoașterii umane, asociindu-se apoi la slujirea de la strana bisericii din sat, în duminici și sărbători. Ei erau exponenții cei mai avizați și legitimați ai reprezentării celor care locuiau în sate, pe care îi învățau, îi apărau și îi călăuzeau, apărându-le nu numai identitatea lor creștină ortodoxă, ci și pe cea națională.

Aceste câteva trăsături ale satului românesc de odinioară, evidențiate până acum în această publicație, constituie repere importante pentru afirmarea destinului românilor și în zilele noastre, în propriul lor spațiu geografic de viață, precum și în ceea ce privește afirmarea lor în lumea de astăzi.

Mintea lui Hristos

Urmare din pagina 1

Oarecum, gata cu spectacolul! Ucenicii, a căroră minte era închisă în hotarele firii căzute, au crezut că Învățătorul lor S-a pierdut în mulțimea de vindecări pe care le-a făcut și a uitat că oamenii aceia trebuie să și mănânce, trebuie să-și vadă de fire, să lupte pentru ca firea să mai poată rezista încă un pic în fața morții ce stă pândind la porțile firii pentru a o devora. Mintea omului care nu este încorporată în mintea lui Hristos prin lucrarea Duhului Sfânt, limitează prezența lui Dumnezeu în evenimentul vieții. Da, este Dumnezeu, lucrează Dumnezeu, este bine să crezi în Dumnezeu pentru că trebuie să crezi în ceva, este bine să te și rogi pentru că te simți ușurat, și să mergi la biserică, să te spovedești și să primești Sfânta Cuminecătură, dar, cu toate acestea, firea rămâne fire. E greu să cred că Dumnezeu mă are în vedere în toată alcătuiră mea trupească și sufletească; că este preocupat nu doar de ceea ce trebuie să mănânc, pentru care rânduiește vremuri bine întocmite, ci de înveșnicirea mea în Împărăția Sa, în care intrăm la fiecare Sfântă Liturghie, unde, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Lui Hristos, în mintea mea intră mintea lui Hristos, care mă dezleagă din legătura necunoașterii de Dumnezeu, dăruindu-mi libertatea încredințării depline în lucrarea izbăvitoare și mântuitoare a lui Hristos, Cel Care „plinește cererile mai înainte de cerere”.

Crucea, simbol divin

Un loc excepțional în Biserică îl ocupă Sfânta Cruce încă din creștinismul primar, ea fiind un simbol al mântuirii oamenilor, închinăciunile înaintea Crucii, rugăciunile și metaniile înaintea ei, sărutarea Crucii etc. fiind acte de pietate, care îl aduc pe credincios mai aproape de Dumnezeu.

Crucea ca simbol al prezenței lui Dumnezeu în mod nevăzut, ocupă un loc deosebit de important și în viața duhovnicească a contemporanilor Sfântului Isaac Sirul (640 - 700). Sfântul Isaac Sirul este cel de-al șaptelea episcop al Bisericii Răsăritului, episcop de Ninive (doar câteva luni) și ascet în pustia Muntelui Matout, pustie căutată de mulți anahoreți și apoi în mănăstirea siriană Shabar din Mesopotamia, este un sfânt care a avut un devotament deosebit față de studiile teologice și a scris foarte mult despre ascetism, el însuși fiind un mare ascet și apoi sfânt.

Crucea era venerată și era ținută cu mare cinste în trecut, la fel și azi fiind mult cinstită de creștini. Sfântul Isaac Sirul vorbește despre puterea veșnică a Crucii, prin care Dumnezeu face lucruri minunate și mărețe cu oamenii, ea are aceeași putere cu puterea ce a fost în Chivotul Legământului, venerat cu mare cinste și frică de poporul ales, israelit, dar și de alte popoare. Prin Cruce găsim o cale de a-L cunoaște mai bine pe Dumnezeu. În fața Chivotului Legii, Moise și poporul ales s-au închinat cu cutremur, Iosua, fiul lui Nun a rămas cu fața la pământ de dimineața până seara. (Iosua 7, 6).

Prin puterea Crucii mulți au îmblânzit animale sălbatice, au făcut mari minuni, au oprit epidemii, au umblat pe ape, au scos demoni etc. Crucea a nimicit puterea păcatului și puterea morții. Crucea a adus o atitudine diferită față de moarte, mai puțin dramatică.

Sfântul Isaac înlătură ideea de idolatrie adusă Crucii, ea, având aceeași acuzație care a fost adusă iconodulilor în Bizanț, în secolul al VIII-lea. Cinstirea Crucii se bazează pe Întruparea Cuvântului, la fel ca și pentru icoane.

Prezența dumnezeiască însoțește întotdeauna crucea, din clipa în care ea este zugrăvită: „Din clipa în care figura crucii e întipărită pe un zid sau scândură sau e modelată într-un fel oarecare din aur sau argint sau ceva asemănător, sau e cioplită din lemn, numaidecât ea e îmbrăcată și umplută de Puterea dumnezeiască...și devine loc al Slavei lui Dumnezeu mai mult chiar decât Chivotul.” spune Sfântul Isaac Sirul.

În Vechiul Testament obiectele sfinte erau deosebit de cinstite, din frică de pedeapsa dumnezeirii, în Noul Testament noi ne închinăm la cruce din iubire înfricoșată pentru Hristos care ne-a adus prin cruce mântuirea. Privind Crucea gândul nostru se îndreaptă spre Hristos, la cerul cel sfânt al lui Dumnezeu, la întreaga iconomie a Domnului. De aceea Sfântul Isaac Sirul exclamă: „Binecuvântat fie Dumnezeu, care prin lucruri materiale ne apropie în chip tainic/ simbolic de cunoașterea Firii Sale nevăzute.. Să se bucure inimile noastre de tainele credinței pe care le ținem: să săltăm în Dumnezeu Care se îngrijește atât de noi... Vrednic de închinare este Dumnezeu Care pentru mântuirea noastră a făcut totul în lume ca să ne apropie de El până când se va descoperi ce s-a pregătit acolo. Vrednică de închinare e taina/ simbolul puterii Crucii care ne-a dat toate acestea și prin ea ne-a învrednicit de cunoașterea îngerilor, căci prin Puterea cuprinsă în ea au fost făcute toate ființele create văzute și nevăzute.”

În epoca primară, în epoca Sfântului Isaac, rugăciunea înaintea crucii era deosebit de înrădăcinată, de folosită. Una din formele de rugăciune mai înaltă poate decât alte rugăciuni era așezarea pe pământ, cu fața în jos înaintea crucii, în tăcere, pe o perioadă lungă, altă formă era ridicarea privirii și ațintirea neîntreruptă a ochilor asupra crucii; această rugăciune poate fi făcută fie în picioare, fie șezând, dar și în genunchi cu mâinile întinse. De asemenea Sfântul Isaac vorbește despre un om la rugăciune care stând în genunchi înaintea Crucii și

cu mâinile întinse spre cer și cu privirea ațintită spre crucea lui Hristos, își adună toate gândurile sale spre Dumnezeu.

Dacă în Bizanț Crucea era zugrăvită cu Iisus pe ea, la sirieni, pe cruce Iisus stătea în mod nevăzut, iar credincioșii îl văd pe Iisus doar cu ochii minții. De asemenea în cult în Bizanț erau folosite foarte mult icoanele, în schimb la sirieni era folosită mai mult crucea.

Crucea în vechime era venerată prin sărutarea ei de mai multe ori de douăzeci de ori spre exemplu și apoi iarăși se psalmodiau stihuri, era venerată prin închinăciuni multe înaintea ei, prin respect, dragoste și evlavie la Biserică, cât și în chiliile călugărilor.

Pentru că Crucea poartă energii divine credincioșii o așază chiar la gâtul lor, își fac semnul crucii cu evlavie, se binecuvintează cu semnul crucii și în rugăciuni ne putem adresa ei, ca la o ființă vie. „Bucura-te Cruce de viață dătătoare!” sau „O preacinstită și de viață făcătoare Cruce a Domnului, izvorul vieții.”

Crucea este o armă împotriva diavolului: „Doamne armă asupra diavolului, Crucea Ta o ai dat-o nouă, că se îngrozește și se cutremură ne suferind a căuta spre puterea ei.” (Troparul Sfintei Crucii).

Crucea, simbol al lui Hristos, îl apără pe om oriunde s-ar afla, pentru laici și ezoterici crucea este cel mai puternic amulet posibil de pe Terra.

Dar totuși în ierarhia apărătorilor Crucea ocupă un loc inferior Maicii Domnului care este și Regina Îngerilor și mai mare decât toți sfinții, fiind Mama lui Iisus și mama noastră a tuturor.

Crucea, din obiect de tortură a devenit un obiect sfânt, un obiect de venerare și are legătură și cu venirea a doua a Fiului Omului, a Domnului Iisus Hristos, când se va arăta pe cer semnul Crucii și atunci va fi sfârșitul lumii. (Matei 24, 30).

În concluzie rugăciunile înaintea Crucii sunt deosebit de importante, prin puterea Celui ce s-a răstignit pe ea.

Prof. Amalia STANA

Schimbarea la față a Domnului lumină a Patimilor și a Învierii

De ce Hristos ia numai pe trei apostoli cu El? Îi ia doar pe aceștia pentru că fiecare dintre ei a fost ridicat la o cinste mai înaltă decât oricare dintre ceilalți. Petru și-a dovedit înțâietatea cu o dragoste extrem de mare; Ioan, fiind iubit foarte mult de către Iisus, iar Iacov, prin răspunsul său dimpreună cu ceilalți ucenici: putem să bem acest pahar (Matei 20, 22), prin faptele și ascultarea sa. Căci atât era de zelos și urât de iudei, încât Irod și-a imaginat că le-a făcut o foarte mare favoare iudeilor, omorându-l (cf. Fapte 12, 1-3; Irod ...a ucis cu sabia pe Iacov, fratele lui Ioan și văzând că este pe placul iudeilor...).

Hristos se schimbă la față pentru a-Și face cunoscută slava de pe cruce, pentru a mângâia pe Petru și pe ceilalți când vor fi martori Pătimirilor Sale și ca să ridice mintea lor la o înțelegere mai înaltă. Cei

care L-au însoțit în munte aveau mai apoi să vorbească despre slava pe care trebuia să o împlinescă în Ierusalim, adică despre slava Pătimirilor și a morții Sale pe cruce.

Însă Hristos nu numai că i-a dus la o gândire mai înaltă, ci a ridicat virtuțile lor pe o treaptă superioară pentru ca mai apoi să poată îndeplini poruncile ce li se vor da, pentru că tocmai le spusese: Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie (Matei 16, 24). Le-a pus apoi înainte pe Moise și pe Ilie, care erau gata să moară de zece mii de ori pentru cele rânduite Dumnezeu și pentru cei încredințați spre păstorire. Fiecare dintre ei pierzându-și viața, și-au aflat-o, căci amândoi au vorbit cu curaj înaintea tiranilor, unul cu cel egiptean, celălalt cu Ahab, vorbind în numele oamenilor

fără de inimă și neascultători și erau pe punctul de a fi pierduți chiar de oamenii pe care i-au salvat, căci amândoi și-au dorit să îndepărteze pe oameni de la idolatrie. Cei doi nu erau oameni învățați. Moise grația cu anevioie și era gângav, iar Ilie avea acea cruntă înfățișare (4 Regi 1, 8), însă amândoi respectau de bună voie sărăcia. Moise nu s-a ostenit pentru câștigul lumesc, iar Ilie nu avut al său nimic altceva decât cojocul.

Cu cât erau mai mari lucrurile care se spuneau despre El, cu atât le era mai greu oamenilor din vremea aceea să le priceapă. Iar ocară crucii avea să complice toate acestea și mai mult, de aceea le-a cerut să nu spună nimănui nimic despre schimbarea Sa la față. Apoi le-a adus aminte din nou de Patimi și aproape le-a pomenit și motivul pentru care le-a poruncit să țină totul în

taină. Căci nu le-a poruncit să nu spună nimănui niciodată nimic, ci (să aștepte – n.tr.) până când Fiul Omului Se va scula din morți, fără a le pomeni nimic de chinurile ce avea să le îndure, ci doar despre partea bună, a Învierii. Cerându-le aceasta, s-au supărat ucenicii? Chiar deloc, pentru că tăcerea care se ceruse de la ei se referea doar la vremea de dinainte de răstignire, pentru ca după aceea să se învrednicească de primirea Duhului. Minunile aveau să mărturisească pentru ei și orice ar fi spus de acum încolo, ar fi fost mai ușor de înțeles. Pentru că evenimentele petrecute au vestit puterea Sa mai lesne decât orice trâmbită, evenimente pe care nimic nu ar fi putut să le împiedice să se petreacă.

(Sfântul Ioan Gură de Aur, *Evanghelia după Matei, Omilia 56*)

Sfințenia nu este o virtute a omului, ci un dar al Duhului Sfânt, la care toți suntem chemați

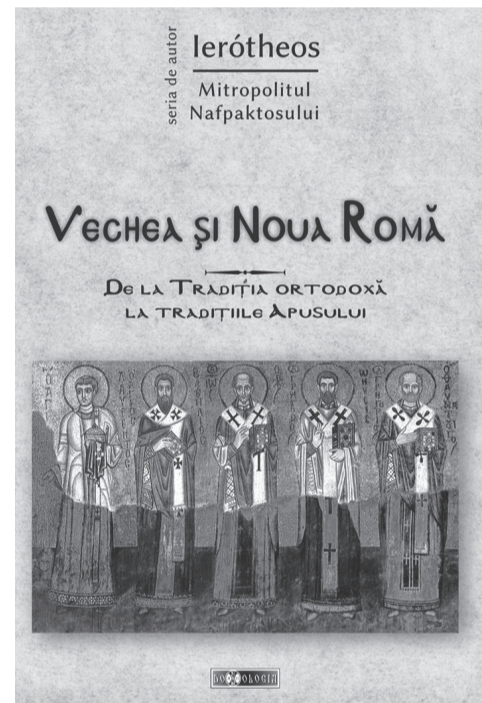
În vreme ce viața monahicească este viața evanghelică, iar Evanghelia este un dar făcut tuturor oamenilor, înseamnă că și mirenii, mădularele Bisericii care au ales să se căsătorească și viețuiesc în lume, au, de asemenea, puțința de a păzi poruncile lui Hristos și de a trăi în duhul Evangheliei. Firește, altele sunt măsura și chipul lepădării de sine și urmării lui Hristos, potrivit cu pilda talanților, întrucât fiecare primește de la Dumnezeu diferiți talanți, felurite harisme. În istorisirile Sfântului Grigorie Dialogul întâlnim mireni care nu luaseră schima monahicească și viețuiau în orașe, oameni ce se învredniciseră de stări duhovnicești pline de har. Vom reda o seamă de exemple pilduitoare, fără a putea acoperi însă prin acestea întreaga bogăție a temei de care ne ocupăm.

Înainte de a deveni monah și a dobândi un nume atât de vestit, Sfântul Benedict „avea încă din anii copilăriei simțire de bătrân. Biruindu-și nevrâstnicia, nu și-a predat sufletul nici unei plăceri; deși era la vârsta când ar fi putut ca în răstimpul acesta pământesc să trăiască vremelnice o viață plină de toată slobozenia, a disprețuit lumea și toată floarea ei ca una ce deja se ofilise”. Probus povestește o întâmplare petrecută cu sora sa, Musa, de pe vremea când aceasta era doar o copilă. Maica Domnului i-a apărut în vis „și i-a arătat alte copile, de aceeași vârstă, înveșmântate în alb”. A întrebat-o dacă ar vrea să-i slujească și ea alături de acele fecioare. Iar la încuviințarea Musei, Maica Domnului i-a poruncit „să nu mai facă nimic fără temei și copilărește din acel moment, să se țină departe de răsete și de joacă, știind sigur că în a treizecea zi avea să vină să-i slujească alături de fecioarele pe care le văzuse”. Copila aceasta a viețuit mai apoi așa cum o îndemnase Născătoarea de Dumnezeu și „s-a schimbat în întregul ei fel de a fi: parcă ar fi îndepărtat cu mâna toată nestatornicia vieții de copilă”. Treizeci de zile mai târziu, după ce a fost cuprinsă de o fierbințea de puțină vreme, a văzut-o iarăși pe Maica Domnului împreună cu acele fecioare.

Iar la chemarea Născătoarei de Dumnezeu, a răspuns cu bună-cuviință: „Iată-mă, Stăpână, vin. Iată-mă, Stăpână, vin”. Și așa și-a dat duhul. Fratele monahului Valentinian „era mirean, dar binecinstitor de Dumnezeu”, „având obiceiul de a coborî în fiecare an din locul unde petrecea la mănăstire fără să guste hrană, pentru a primi binecuvântarea robului lui Dumnezeu (Benedict) și a-și vedea fratele”. Făcea aceasta, în ciuda tuturor ispitelor pe care le avea de îndurat.

Constantin, paznicul Bisericii Sfântului Întâi Mucenic Ștefan, era „bărbat binecinstitor”. Potrivit Sfântului Grigorie, „faima sfințeniei sale se răspândise în lung și-n lat, printre toți oamenii, ca a unuia care, disprețuind cu totul cele pământești, prin adâncă dorire a minții, ardea numai pentru cele cerești”. Acest mirean săvârșea minuni, aprinzând, de pildă, candelile cu apă în loc de ulei. Când cineva venea în preajma sa, pentru a-l vedea și a se încredința de cele auzite despre el, însă cu îndoielă față de slava ce i se arăta și grăind despre el cuvinte de necinste, paznicul Constantin „se repezea să-l ia în brațe și cu nestăpânită bucurie să-l strângă cu toată puterea, să-l sărute și să-și arate recunoștința pentru judecata pe care acela o făcea asupra-i, spunând: «Tu ești singurul care ai căutat către mine cu ochii deschiși»”. Este amintită și petrecerea unui cizmar, „om binecinstitor de Dumnezeu, pe nume Deusdedit”, care, după spusele Sfântului Grigorie, „locuia în apropiere de noi”. Unui om oarecare i s-a arătat în vedenie cum se zidea casa acestuia, cu deosebirea însă că zidarii nu lucrau la ea decât în ziua sâmbetei. Străduindu-se să pătrundă înțelesul celor văzute, omul „s-a înștiințat că cele pe care [cizmarul] le agonisea prin munca sa în toate celelalte zile, fie de trebuință hranei, fie haine puse deoparte, obișnuia să le aducă sâmbăta la biserica Sfântului Petru și să le împartă celor nevoiași”. Sfântul Grigorie lămurește: „Din aceasta să înțelegi că nu fără socoteală era faptul că în toate zilele sâmbetei sporea zidirea casei sale”.

Cei ce se împărtășesc, la măsuri diferite, de sfințenia lui Dumnezeu sunt numiți de Apostolii Domnului „sfinți”. Nimeni nu este îndepărtat de la chemarea vieții celei sfinte, care are felurite măsuri și chipuri de petrecere. Deși din cele de mai sus putem vedea ce este sfințenia și cum se manifestă ea în cazuri concrete, având pilda celor care s-au învrednicit de rugăciunea neîncetată, de vederea lui Dumnezeu, de dobândirea curăției inimii, de darul facerii de minuni, al izgonirii demonilor etc., vom aminti și alte câteva exemple grăitoare cuprinse în aceste Dialoguri. Sfântul Grigorie vorbește în chip lămurit despre sfințenie, arătând că ea nu este o virtute a omului, antropocentrică, ci un dar al Duhului Sfânt. Referindu-se la o întâmplare minunată din viața Sfântului Bonifatie, Episcopul Ferentiei, spune: „Din întâmplarea aceasta, să socotești, Petre, ce mare cinste trebuie să avem pentru oamenii cei sfinți. Căci ei sunt temple ale lui Dumnezeu”. Sfinții au mult har, ca unii ce sunt uniți cu Dumnezeu. Acesta este izvorul dumnezeieștilor înștiințări și descoperiri primite, precum și al minunilor pe care ei le săvârșesc. Cu alte cuvinte, au „duhul prorociei”, sunt „făcători de semne minunate” și s-au arătat Mărturisitori și Mucenici ai lui Hristos. Spune Sfântul Grigorie: „Câtă vreme petrec cu Dumnezeu, bărbatilor sfinți nu le este necunoscută Mintea Domnului... Câtă vreme, așadar, sunt uniți cu El, cunosc judecățile Lui cele ascunse; însă despărțiți de El, nu le cunosc”. Astfel, sfinții „s-au învrednicit să primească de la Domnul puterea feluritelor harisme, însă nu și să le transmită, la rândul lor, mai departe altora”. De vreme ce Harul lui Dumnezeu ce sălășluiește în sfinți se revarsă și asupra trupului, precum și a întregii făpturi necuvântătoare, și trupurile lor se sfințesc, după cum și locurile unde au petrecut sau au fost îngropați au într-însele harul lui Dumnezeu. În vremea slujbei de înmormântare a diaconului Pascalie, „un îndrăcit s-a atins de veșmântul acestuia, ce se afla deasupra sicriului, și îndată s-a tămăduit”.

Lângă mormântul unui binecuvântat preot din Valeria, un hoț „a fost dintr-o dată ținut locului și n-a mai putut face nici un pas”. După cum ne încredințează Sfântul Grigorie, până și peștera unde s-a nevoit Sfântul Benedict „strălucește până astăzi cu minunile, dacă cei ce se roagă au credință”. În același mormânt fuseseră îngropați un episcop și un copil. După trecerea a patruzeci de zile de la săvârșirea lor, mormântul a fost deschis și trupul copilului a fost aflat „cu totul cuprins de stricăciune și plin de viermi, în vreme ce al episcopului se arăta ca și cum ar fi fost îngropat chiar în acea zi”. Sfințenia este împărtășirea cu Dumnezeul Cel în Treime în sânul slăvitului Trup al lui Hristos, Biserica. Câți se fac părtași energiei-lucrării îndumnezeitoare a lui Dumnezeu devin temple ale Duhului Sfânt, oricare ar fi locul unde își săvârșesc petrecerea și slujirea, indiferent de îndeletnicirea sau de chipul viețuirii lor.

(Ierótheos Vlachos, Mitropolitul Nafpaktosului, *Vechea și Noua Romă. De la Tradiția ortodoxă la tradițiile Apusului*, traducere din limba neogreacă de Protosinghel Teofan Munteanupp, Editura Doxologia, Iași, 2016, p. 104-106)

STIRI

Praznicul Schimbării la Față a Mântuitorului sărbătorit la Mănăstirea Hodoș-Bodrog

În ziua praznicului Schimbării la Față a Domnului, obștea monahală, în frunte cu Părintele Grigorie Timiș, starețul mănăstirii, soborul preoților și diaconilor slujitori și mulțimea de pelerini, au întâmpinat pe Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, care a poposit ca în fiecare an, pentru a oficia Sfânta Liturghie arhierescă, cu prilejul hramului Paraclisului de iarnă al Sfintei Mănăstiri Hodoș-Bodrog.

Cu acest prilej, chiriarul a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură pus sub titlul „Vederea față către față” (cf. II Petru 1; Mt. 17) care este dorirea permanentă a credinciosului de a percepe prezența divină arealizând comuniunea deplină cu Dumnezeu. Momentul sărbătoresc de astăzi este chezașia acestei împliniri la Parusie, sau a doua venire a Mântuitorului (cf. I Cor. 13, 12). Lumina taborică, adică strălucirea feței Domnului, o dobândesc în viața duhovnicească cei pe care Mântuitorul îi fericește pentru curăția inimii, înțelegând întreaga ființă umană tinzătoare, la care cheamă și simbolul muntelui pe care s-a făcut minunea în fața ucenicilor, citirea Apostolului însuși dând mărturie. Potrivit imnului praznicului, la părăsirea luminii celei pure a fiitoare sunt chemați toți credincioșii, după cum și un alt cânt bisericesc arată că „dreptii ca luminătorii strălucesc”. Conștiința faptului este în tradiția populară că pâinea, roada a feței pământului, reprezintă Fața lui Dumnezeu, și drept urmare Sfânta Împărtășanie și Tainele Bisericii sunt adevărata lumină pe calea mântuirii.

După săvârșirea Sfintei Liturghii, Înaltpreasfinția sa a oficiat o slujbă de pomenire pentru vrednicul de amintire episcop al Aradului, Visarion Aștileanu, la 35 de ani de la trecerea la cele veșnice, în anul 1984, tocmai la acest mare praznic. La finalul acesteia, Chiriarul arădean a evocat prin cuvinte alese personalitatea vrednicului ierarh care a păstorit Eparhia Aradului mai bine de un deceniu (ales 10 iunie 1973, înscăunat la 26 august 1973 – trecut la cele veșnice la 6 august 1984). De asemenea, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a adăugat că săvârșind pomenirea înaintașilor reînnoim datoria de a le urma pilda continuând tradiția ostentelor pentru frumoase împliniri.

Episcopul Visarion este înmormântat în cripta episcopală de la Mănăstirea Hodoș-Bodrog, alături de alți ierarhi arădeni.

La slujba parastasului au participat și rudeniile ale Episcopului Visarion, printre care și actorul Dan Aștileanu, nepot al vrednicului ierarh.

Părintele stareț Grigorie Timiș a mulțumit Întăistătorului Arhiepiscopiei Aradului, Înaltpreasfințitului Părinte Timotei, în numele viețuitorilor mănăstirii și al soborului preoților slujitori, preoților slujitori și credincioșilor veniți să participe la Sfânta Liturghie.

Vizită chiriarhală și binecuvântare de lucrări în satele arădene Brusturi și Buceava

În Duminica a VII-a după Rusalii, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei, Arhiepiscopul Aradului, a poposit în mijlocul credincioșilor din Parohia Brusturi, Protopopiatul Sebiș, spre a binecuvânta și sfinți lucrările săvârșite la biserica parohială cu hramul „Înălțarea Domnului”.

Chiriarul arădean a fost întâmpinat în fața bisericii de Pr. Alexandru Botea, protopopul Sebișului, de numeroși credincioși din parohie și din parohiile învecinate.

După sfințirea lucrărilor de reînnoire a bisericii, Înaltpreasfinția Sa a săvârșit în biserica parohială Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie, înconjurat de un sobor de preoți. Din sobor au făcut parte Pr. Alexandru Botea, protopopul Sebișului, Arhid. Tiberiu Ardelean, inspector eparhial, Pr. Conf. Univ. Dr. Lucian Farcașiu, Pr. paroh Andrei Zadic, Pr. pensionar Viorel Nan și Diaconul Aurelian Iulian Moț.

Chiriarul arădean a rostit un cuvânt de învățătură pus sub titlul „Valoarea omului” (cf. citirilor scripturistice: Rom. 15; Mt. 9), cu precădere a ființei sale lăuntrice, privind puterile sufletești și dreapta discernere a simțurilor în practicarea virtuților. Ajutorul dumnezeiesc vine în întâmpinarea nevoilor sufletești, care nu sunt străine de cele trupesti, vindecarea celor lipsiți de simțurile vitale ale văzului și auzului, din pericopa evanghelică, care au stăruit pentru aceasta în virtutea unei clarviziuni sau ascultarea unui îndemn lăuntric, simțind puterea harului dumnezeiesc din partea Binefăcătorului lor. Acesta nu așteaptă lauda celor de față, atitudine ce îndeamnă la aceiași ținută pe toți, scopul adevărat al împlinirii fiind slava lui Dumnezeu nu satisfacțiile trecătoare care adesea prilejuiesc mândrie sau slavă deșartă. Pericopa apostolică evidențiază chiar datoria pentru cei tari în credință de a purta grija celor slabi, într-o aleasă comuniune creștinească după voia lui Dumnezeu. Psalmul 102, încă de la începutul Sfintei Liturghii, în acest sens intonează: „Binecuvintează, suflă al meu, pe Domnul, și toate cele dinlăuntrul meu, numele cel sfânt al Lui...”. Faptul zilei, însuși, înnoirea bisericii parohiale arată tocmai cum credincioșii nu se mândresc cu osteneala lor ci nutresc mulțumirea de a fi adus prin aceasta laudă lui Dumnezeu, a adăugat Înaltpreasfinția Sa. Răspunsurile liturgice au fost date de un grup de studenți teologi.

La finalul Sfintei Liturghii, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop a hirotesit într-un sachelar pe părintele paroh Andrei Zadic pentru activitatea pastoral-misionară desfășurată în mijlocul credincioșilor pe care îi păstorește.

Preotul paroh Andrei Zadic a mulțumit Înaltpreasfințitului Părinte Timotei pentru purtarea de grijă arătată, pentru osteneala și prezență în mijlocul credincioșilor, precum și pentru distincția oferită, de asemenea a mulțumit preoților prezenți și bunilor credincioși pentru tot ajutorul și jertfele făcute. După aceasta, Chiriarul a binecuvântat lucrările de la casa parohială.

Având în vedere sărbătorirea în acest an a satului românesc, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a făcut un scurt popas la paraclisul cu hramul „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” de la intrarea în satul Buceava, aparținător localității Brusturi, unde a fost săvârșită o slujbă de mulțumire. Chiriarul a ținut un cuvânt de învățătură pentru persoanele mai în vârstă care nu au putut să ia parte la Sfânta Liturghie, despre praznicul lunii August, ca ultima din anul bisericesc, adică Schimbarea la Față, Adormirea Maicii Domnului, Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul, arătând scopul vieții creștine, adică a nemuririi, ilustrat, potrivit învățaturii părinților, de istorisirea despre cei 7 tineri din Efes, pomeniți astăzi.

În drumul său, Înaltpreasfințitul Părinte Timotei a făcut un popas duhovnicesc la Parohia Buteni, unde a participat la Slujba Vecerniei și i-a binecuvântat pe credincioșii prezenți. Totodată, Chiriarul, cu deosebit tact pastoral, a dat câteva îndemnuri pentru buna gospodărire a activităților parohiale.

Slujire Arhierescă și comemorarea țăranilor arădeni uciși în timpul Răscoalei anticomuniste din 1949, în Parohia Apateu

În Duminica a VII-a după Rusalii, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Aradului, s-a aflat în mijlocul credincioșilor din Parohia Apateu, Protopopiatul Ineu. Cu acest prilej Ierarhul a săvârșit Sfânta Liturghie Arhierescă în biserica cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh”. Din sobor au făcut parte: Arhid. Mircea Proteasa, consilier economic, Pr. paroh Constantin Ilica, Pr. Adrian Hanțiu, Parohia Vânători, Pr. Andrei Slăv, Parohia Berechiu și Diac. Liviu Bisorca.

În cuvântul de învățătură Preasfinția Sa a tâlcuit pericopa evanghelică de la Matei, cap. 9, 27-35 în care se vorbește despre vindecarea de către Mântuitorul Hristos a doi orbi și un mut care avea demon. Ierarhul a vorbit despre faptul că Mântuitorul ascultă rugăciunea celor bolnavi și neputincioși și despre importanța credinței în actul vindecării întrucât „toate câte veți cere, rugându-vă cu credință, veți primi” (cf. Matei 21, 22). Totodată, Preasfințitul Părinte Emilian a vorbit celor prezenți despre faptul că viața noastră în Hristos trebuie să fie slujire în discreție, credință, sfințenie, recunoștință și smerenie.

În cadrul Sfintei Liturghii, Preasfinția Sa i-a pomenit pe ctitorii bisericii parohiale care au pus piatra de temelie în urmă cu 110 ani și pe țăranii arădeni din Apateu și din satele vecine, uciși acum 70 de ani, în timpul Răscoalei anticomuniste. În timpul răscoalei din 1949 și-au dat viața pentru credință și țară, mulți dintre țăranii din satele arădene, precum: Ateaș, Jud. Bihor, Apateu, Berechiu, Chereleș, Gurba, Moțiori, Sintea Mare, Șepreș, Șiclău, Șomoșcheș, având convingerea că „demonul comunismului nu va lega gura și trupul poporului român în a-și manifesta credința și libertatea. Ei nu au fost orbiți și manipulați de vorbele mincinoase ale regimului ateu. Ochii lor au privit către cer, către Dumnezeu, de unde vine tot ajutorul și binele”, după cum a subliniat Preasfinția Sa în cuvântul de învățătură.

La sfârșitul lunii iulie și în primele zile ale lunii august 1949, țăranii din zece localități din zona Aradului au inițiat o răscoală din cauza unor taxe impuse de regimul comunist care vizau producția agricolă. Represaliile întreprinse în primele zile ale lui august pentru reprimarea urgentă și în forță a revoltelor au fost extrem de dure și s-au soldat cu execuția a zeci de țăranii, reținerea și anchetarea a sute de țăranii și deportarea altor sute (în special familiile celor executați și arestați).

La finalul Sfintei Liturghii, părintele paroh Constantin Ilica a adus mulțumiri Preasfințitului Părinte Emilian pentru acest popas de suflet și pentru binecuvântarea oferită credincioșilor din Parohia Apateu, precum și preoților slujitori, oficialităților prezente și tuturor credincioșilor care au luat parte la Sfânta Liturghie. Răspunsurile la Sfânta Liturghie au fost date de corul mixt al parohiei, unul dintre coruri de renume din Arhiepiscopia Aradului.

După aceasta, Preasfințitul Părinte Emilian Crișanul a vizitat parohiile Berechiu și Vânători.

(Știrile au fost preluate de pe site-urile episcopiaradului.ro și basilica.ro)

COMITETUL DE REDACȚIE

Președinte de onoare: ÎPS. Dr. TIMOTEI SEVICIU, Arhiepiscop al Aradului
 Redactori coordonatori: Pr. IOAN TULCAN, Pr. CRISTINEL IOJA
 Secretari de redacție: Pr. ADRIAN MURG, Pr. CAIUS CUȚARU,
 SORIN GHEORGHE SĂPLĂCAN
 Administrație: Pr. FILIP ALBU, Pr. LUCIAN FARCAȘIU

Articolele și corespondența se trimit pe adresa redacției:

Str. Academia Teologică, nr. 9, Arad
 Tel/Fax: 0257-285.855, calea.mantuirii@yahoo.com
 Tipărit la Poudique srl Arad.
 ISSN: 1582-1951; Preț: 1 leu
 Costul unui abonament este de 50 lei anual.